

Frymburské ozvěny

Vydává Obecní úřad v Novém Hrádku

červen 1997

cena 4,- Kč

Krátce...

- ☞ Pro zájem publika zopakoval místní divadelní soubor 29. března v sokolovně loutkové představení "Pohádka o rozmazlené princezně"
- ☞ v měsících březnu - dubnu byla na ranní i večerní obloze i se svým krásným ohonem dobře viditelná Hale - Boppova kometa
- ☞ 19. dubna uspořádal taneční klub FINIST Sokol Nový Hrádek již potřetí úspěšnou a hojně navštívenou soutěž žáků a mládeže ve společenském tanci nazvanou "O sokolské pero"
- ☞ jedinečného setkání s papežem Janem Pavlem II. při jeho návštěvě v Hradci Králové 26. dubna se zúčastnili také zájemci z naší obce
- ☞ 7. května proběhla vzpomínka na ukončení 2. světové války u pomníku padlých na náměstí a na místním hřbitově
- ☞ 9. května na pozvání obecního a farního úřadu přednesl pěvecký sbor "Zpíváme pro radost" z Prahy v místním kostele dojemný benefiční koncert
- ☞ 17. května se uskutečnil za pěkného počasí jubilejní XIV. ročník tradičního pochodu Hrádouská vařečka
- ☞ 22. května se v kostele uskutečnil nádherný koncert v rámci cyklu Camerata Nova Náchod
- ☞ 1. června se na zdařilém Dětském dnu pořádaném TJ Sokol u místní sokolovny sešlo 80 dětí

Z klasické murphologie:

Vždycky je třeba obětovat něco, co chceme, kvůli něčemu, co chceme více.

A. M.

O čem jednalo obecní zastupitelstvo

V dubnu probíhaly přípravy na výběrové řízení pro firmu, která bude stavět 18 bytů. Rovněž se uskutečnila informativní schůzka s žadatelem o nové byty s finanční spoluúčastí nájemníků. ♦ Obecní zastupitelstvo nesouhlasí s přílišným zalesňováním pozemků okolo Nového Hrádku, zamítlo žádost na zalesnění pozemků za bunkrem Žižka. ♦ Zastupitelstvo schválilo prodej 185 ks akcií VČ plynárenské a. s. ♦ Byla jmenována výběrová komise a stanovena kritéria výběru dětí do mateřské školy. ♦ Byla přijata lesní hospodářská osnova. ♦ Došlo k likvidaci hrobu před kostelem a přenesení ostatků. Na tomto místě se plánuje vysazení vzrostlého stromu. ♦ Bylo nutné vymalovat zašpiněné stěny ve školní jídelně!

V květnu se uskutečnilo předběžné jednání s VaK Náchod o výstavbě vodovodu v Dolích. ♦ Komise pro přijetí dětí do MŠ schválila všech 11 dětí, 11 dětí odchází do 1. třídy, celkem zůstává stav 27 dětí ve školce. ♦ Byla schválena částka 10,- Kč/dítě jako finanční sponzorství soutěží na Den dětí. ♦ Připravuje se tisk mapy Nového Hrádku a okolí. ♦ Na výstavbu nových bytů je zatím přihlášeno 5 hrádováků a 2 přespolní.

V červnu zastupitelstvo obdrželo dopis z OkÚ, týkající se úsporných opatření ve finančním hospodaření obce. Jak byl pan starosta informován, opatření se netýká státních dotací na výstavbu nových obecních bytů. ♦ Vratislav Lanta nastoupil na náhradní vojenskou službu. ♦ 10. 6. 1997 byla provedena výměna vodovodní přípojky v čp. 300. ♦ 13. 6. 1997 proběhlo kolaudační řízení v bytech čp. 300 a v bývalé škole v Hradní ulici. ♦ Letos opět bude placen příspěvek Okresní knihovně v Náchodě - max. 20.000,- Kč.

♦ Byl připraven seznam filmů, které se budou v kině promítat o prázdninách. ♦ Pan starosta referoval o exkurzi do obce Velká Kraš, která vlastní větrnou elektrárnu dánského výrobce Vestas. ♦ Obec se odvolala proti schválenému zalesnění pozemku za bunkrem Žižka. ♦ OZ schválilo nákup sekačky na nízkou trávu.

Hamr v Novém Hrádku

1)

Podle knihy Historie dolování a výroby železa v Orlických horách, Okresní muzeum Orlických hor a okresní archiv v Rychnově nad Kněžnou 1988.

Roku 1446 se prý již dolovala železná ruda poblíž hradu Frymburk. Na katastru obce Nový Hrádek byla Fe-ruda těžena z povrchových nálezů v lese Bukovec, Rudka, Krahulčí, jak o tom svědčí stopy po dolování v těchto lesích. Byla zpracovávána ve "Staré šmalcovně" v Dolech u Nového Hrádku.

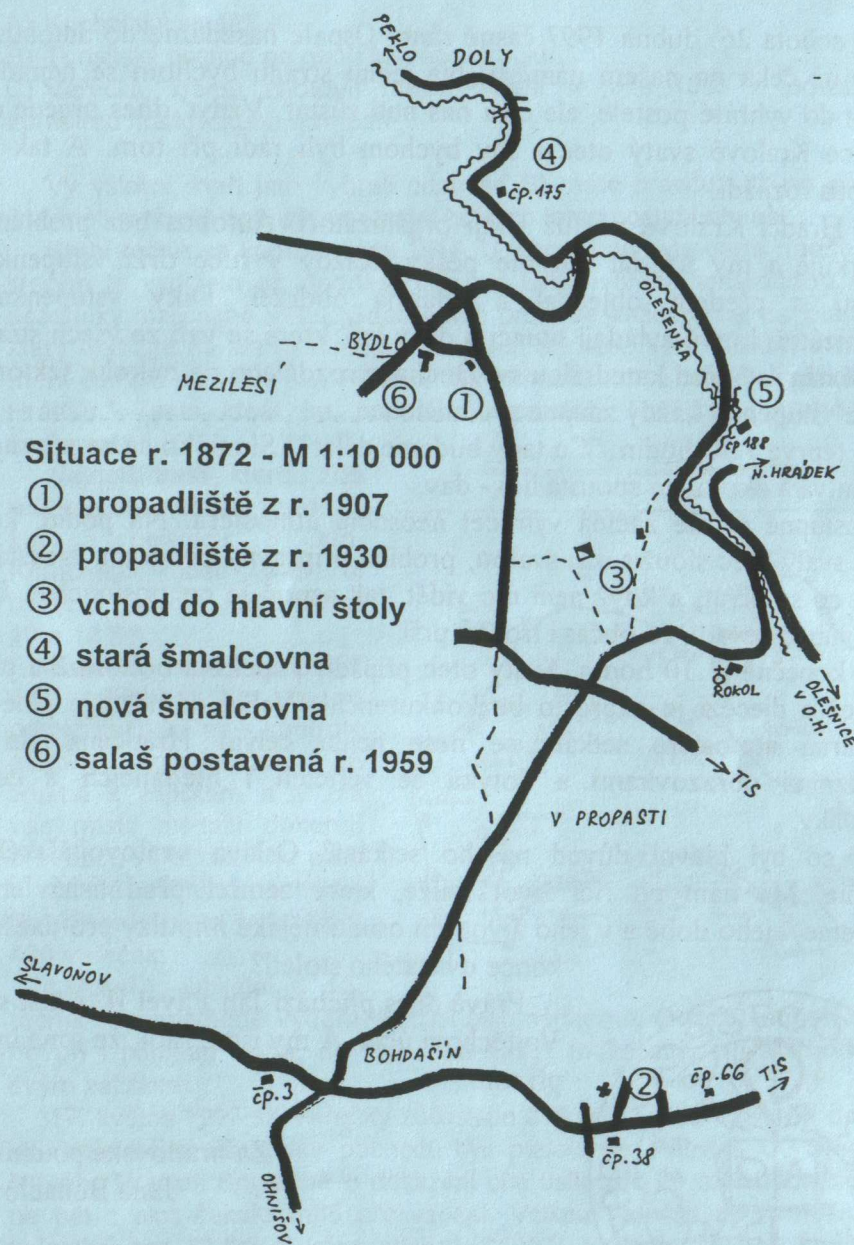
Hamr v Novém Hrádku tedy pravděpodobně vznikl na řece Olešence v 15. století. Písemný záznam o tom hamru najdeme v převodní smlouvě, kterou se roku 1537 dělili Jan Trčka a Zdeněk Trčka z Lípy o hrad Frymburk. Čteme tu: "Item (těž) Hamru a rud železných i jiných všelijakých kovůch, což by se jich koli na týž gruntech Frymburských nalézti mohlo, toho společně užívějme."

Původní hamr - "Stará šmalcovna" - byl postaven v Dolech u Nového Hrádku na řece Olešence tam, kde dnes stojí domek čp. 175 (viz mapka). Potvrzuje to již téměř zapomenutý název "Stará šmalcovna", dále nález strusky a základového zdiva bývalé šmalcovny na zahradě domku čp. 175 v hloubce asi 1/2 m. Při odklizení sousedního domku na kopečku naproti a rovněž při výkopu základů čp. 177 byla pod vrstvou hlíny vrstva dřevěného uhlí tloušťky 30 až 40 cm. Obojí svědčí o tom, že tam byl pravděpodobně sklad dřevěného uhlí pro hamr.

Název Stará šmalcovna je rovněž doložen v soupisu inventáře panství Opočno z r. 1657: "v starý šmalcovně: měchy veliký 2, kola vodní 3, řídele 3, stup okovaných 7, železný litý 3, plech železný 1."

Novou tavírnu je nazvána "Šmalcovna" v dopise, kterým odpovídá hejtman opočenského panství R. Colloredovi do Vídně na jeho dotaz, kolik poddaných mu z panství uprchlo. Přečteme si úryvek z tohoto dopisu, z těžkých dob našich předků, z 10. 1. 1652: "...že současně k vůli té těžké reformaci na zdejší panství mezi lidem panuje velká konfuse (zmatek). Poněvadž Vaši hr. Excelenci stále ještě někteří utíkají a někteří se zase vracejí zpět, nemohu vlastně udat, kolik všech poddaných schází, jestli víc ubývají, nebo zase přibývají. Jak věci nyní stojí, schází na 100 vážených lidí, jichž se ženami, dětmi a čeledí může být přes 500 lidí dohromady. Ti lidé jsou z většího dílu v Silberku a okolí, ostatní u šlechty v knížectvích Břehu u Svidnice Nebudu vstavu všecko dříví dopravit k vodě, ani zásobu uhlí pro novou tavírnu železa doplniti."

Pokračování příště

Situace r. 1872 - M 1:10 000

- ① propadliště z r. 1907
- ② propadliště z r. 1930
- ③ vchod do hlavní štoly
- ④ stará šmalcovna
- ⑤ nová šmalcovna
- ⑥ salaš postavená r. 1959

Návštěva Jana Pavla II. v Hradci Králové

Je sobota 26. dubna 1997 časně ráno. Ospale nasedáme do autobusu, který už čeká na našem náměstí. Na jednu stranu bychom se nejraději vrátili do vyhřáté postele, ale cosi nás nutí zůstat. Vždyť dnes přijede do Hradce Králové svatý otec a my bychom byli rádi při tom. A tak se autobus rozjíždí.

V Hradci Králové nás už vítají organizátoři. Autobus bez problémů zaparkuje a my už dál musíme pěšky. Každý v ruce drží vstupenku, kterou si předem objednal a zdarma obdržel. Díky vstupenkám organizátoři hravě zvládají situaci a davy lidí, které se valí ze všech stran. Velké náměstí před katedrálou sv. Ducha je rozděleno na několik sektorů. Podle vstupenky každý zaujme své místo.

Je teprve 7.30 hodin. "Co tady budeme dělat?" Sluníčko se na nás moc neusmívá a okolo jen spousta lidí - dav.

Postupně se ale začíná vytrácet neosobní atmosféra. Na pódiu, kde bude svatý otec sloužit mši svatou, probíhá přípravný program. Neustále je na co se dívat, a když není nic vidět, tak aspoň je co poslouchat. Už nám vůbec nevadí, že občas i trochu přší.

A konečně je 10 hodin. Svatý otec přijíždí. Papežská bohoslužba pro mládež a diecézi je naprosto bezkonkurenční. Velké náměstí je plné a nádherná atmosféra setkání se nese nejen celým Hradcem, ale i televizními obrazovkami a dotýká se věřících i hledajících z celé republiky.

A co byl hlavní důvod našeho setkání? Oslava svatovojtěšského milénia. Má nám co říci život muže, který zemřel před tisíci lety? Najdeme v jeho době a v jeho životním osudu nějaké impulzy pro dnešek konce dvacátého století?

Právě dnes přichází Jan Pavel II. vzdát sv. Vojtěchovi úctu. A my jsme rádi, že jsme byli při tom.

Za hrádovské poutníky
Jana Bohadlová

Co je to "Hrádouská vařečka?"

- A) Kuchařská soutěž
- B) Turistický pochod po okolí Nového Hrádku
- C) Vařečka, kterou zhotovil místní truhlář v roce 1856 z poražené lípy uprostřed hrádovského náměstí

Vy všichni, kteří jste vybrali odpověď B) máte pravdu. Již po patnáctkrát jste měli možnost zakusit na vlastní kůži, co tento pochod obnáší.

První ročník se konal v roce 1983. U jeho zrodu byla parta nadšených lidí, kterým to vydrželo až dodnes. Ideálem bylo vytvořit nenáročnou trasu pro účastníky rozličného věku. Snad právě proto se každoročně na plánu trasy, který obdržíte na startu pochodu, objevují důrazné věty: "Nikomu nebudeme měřit čas ani pořadí v cíli. Při pochodu vnímejte krásu přírody a okolí Nového Hrádku." Tento ideál se podařilo i navzdory uspěchané době opravdu zachovat.

Nejdelší trasa, kterou zde můžete absolvovat, měří 15 km a nejkratší 8 km. Kombinací obou tras si můžete vytvořit ještě trasy 10 a 12 km.

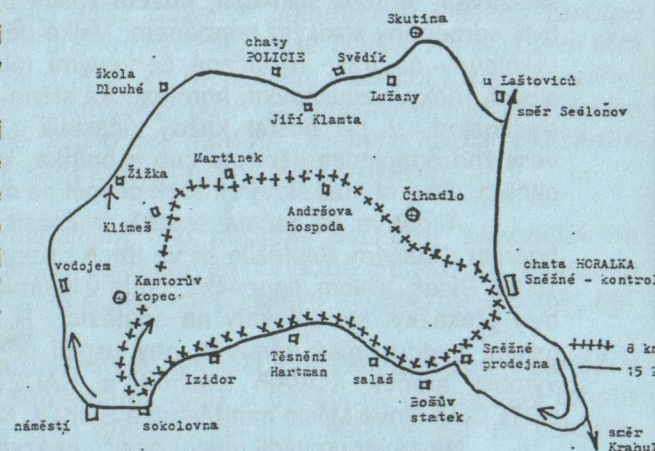
Jakožto stálí účastníci jistě počítáte s tím, že se místo párků na kontrole můžete zakousnout do chleba s vajíčkem a v cíli vás místo medailí dekorují dřevěnou vařečkou. I to patří k výsadě místního pochodu. Za 15 ročníků to bylo již 3 460 vařeček.

Letošní jubilejní 15. ročník se mimořádně vydařil. Počasí bylo nádherné. O spokojenosti účastníků hovoří i pamětní kniha, do které má každý možnost v cíli pochodu přispět svým zážitkem.

17. května 1997 se Vařečky zúčastnilo 310 lidí, z toho 135 dětí do patnácti let. Nejstaršími účastníky pochodu byli pánové A. Přibyl a C. Siegl, oba z Nového Hrádku. Společně o dosažení cíle usilovalo 29 rodinných kolektivů a na pět z nich čekalo milé překvapení. Velkou vařečku za společnou účast kolektivů nad 12 lidí si letos odnesli: SOKOL Hronov, STB N. Hrádek a Dr. HLASO N. Hrádek.

Snad ještě pro zajímavost: hrádováci, kde jste? Vždyť nás šlo na pochod z

HRÁDOUSKÁ VAŘEČKA
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XV. ročník 17. května 1997

Hrádku pouze 150. Já vím... Práce je moc... Naštěstí se najdou nadšenci i z okolí, kteří přijdou podpořit místní akci.

A na závěr zbývá jenom popřát sportovní nadšení i do dalších let a energii všem organizátorům.

TĚŠÍME SE NA DALŠÍ ROČNÍK!!!

Jana Bohadlová

DĚTSKÝ DEN

V neděli 1. června proběhlo v okolí sokolovny na Novém Hrádku veselé odpoledne plné soutěží a her pro malé (předškolní) a větší (školní) děti.

Malé děti soutěžily přímo na sokolovně, čekaly na ně prolézačky, skluzavka, stříhání sladkostí, buzení spáče písničkou,... celkem 9 her, které byly odměněny sladkým bonbónem. Velké děti měly svých 10 soutěží v okolí sokolovny na trase označené červenými fáborky. Malování křídami, šipky, slovní hříčky, vzduchovka, horolezecká stěna a další hry byly také odměněny sladkostmi. V cíli dostal každý účastník (35 předškoláků a 43 školáků) veselého odpoledne něco na zub a buřtíka, kterého si každý mohl opéci nad ohněm. Obecní úřad Nový Hrádek přispěl na dětský den částkou 10 Kč/ 1 dítě.

A potom už začala soutěž zručnosti v jízdě na kole, organizovaná bratrem Krásným. Soutěžilo se ve třech kategoriích - předškoláci, 6-10 let, nad 10 let. Písek, slalom, houpačka, voda v kelímku, přejezd lávky a skokánek - to byly překážky, které čekaly na soutěžící. Ti nejzručnější byli odměněni a ti ostatní budou určitě trénovat, aby uspěli příští rok. Ceny vítězům věnovali výrobci hraček KOVAP Náchod a KADEN Náchod, dětské kosmetiky DETECHA Nové Město nad Metují a SOKOL Nový Hrádek.

Na závěr provedli místní hasiči ukázkou protipožárního zásahu.

Pro ty, co snad zůstali doma, zbývá dodat, že i počasí se nakonec vydařilo a že chybu udělali, když nepřišli.

Já sama bych ještě jednou chtěla poděkovat všem lidičkám, co nám věnovali svůj čas a co tolerovali moji nervozitu. Všem těm na stanovištích, těm co pomáhali při soutěži zručnosti, těm u startu, u cíle, u ohně, v občerstvení a všem ostatním, co byli "po ruce". Díky.

S přáním, že snad za rok zase na DĚTSKÝM DNU nashledanou se loučí

Jana Šimbartlová
Sokol Nový Hrádek

Sloup Panny Marie na náměstí

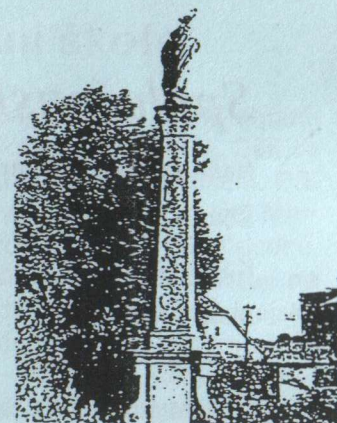
V kronice staré 150 let se na straně 384 píše: "Mariánská socha v Novém Hrádku na náměstí postavena byla nákladem předních novohrádeckých občanů: P. faráře Daniela Kinzla, školního učitele Johana Petru, Frant. Roubala, Jana Švorce, Jana Grima aj. (roku 1747." Na další straně se píše: "Dne 15. srpna 1847 jmenovitě na den Nanebevzetí blahoslavené R. B. slavila se stoletá památka postavení této mariánské sochy a sice krom obyčejného k ní procesí odpoledního slavným Te Deum laudamus na poděkování za ochranu Boží skrze přímlovou rodičky Boží v minulém století obyvatelům zdejší prokázanou a pobožností v tom smyslu, abychom co obyvatelé zdejší spolu obnovení práv městských stoletou památku svěťice nejen dle řádu občanského, ale i křesťanským smešlením a jednáním výteční byli.

Léta Páně 1852 byla tato socha nově pozlacená a stafirovaná od Jos. Hoňka malíře zdejšího a dne 26. září 1852 slavně u přítomnosti velikého zástupu lidstva po celém náměstí rozloženého posvěcena byla. Náklad na obnovení této sochy obnášel 170 zl. a to dílem od dobrodinců, dílem z obecní kasy věnovaný. Při svěcení této sochy bylo z kazatelny od p. purkmistra Jiřího Novotného uměle postavené a ozdobené držáno ode mne Fr. Hladkého kaplana kázání o rozumném a slušném uctění, které katolíci panně Marii prokazují."

Mariánský sloup je pozdněbarokní dílo místního sochaře, navazující na východočeské barokní sochařství. Je zhotoven převážně z pískovce, po letech značně zvětřalého. Jeho většímu poškození přispěly i neodborné zásahy, byt byly provedeny v dobrém úmyslu.

Tato umělecká dominanta náměstí se dočkala kvalifikované renovace až v roce 1991, a to díky tehdejším radním, kteří si uvědomili vážný stav tohoto díla. Na základě studie Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody VČ kraje v Pardubicích byl mariánský sloup zrestaurován Antonínem Wagnerem a Antonínem Ungerem, a to za necelých 40 000,- Kč, které poskytl Okresní úřad v Náchodě. Z restaurátorských prací vybíráme: vyplnění spár pryskyřicí a jejich zatmelení, instalace armatury z barevného nekorodujícího kovu v místech většího poškození, zvýraznění písma na všech nápisových deskách, domodelování chybějících míst umělým kamenem, vybrání hlíny i s rostlinstvem ze spár, postřik povrchu lazurním tónem, osazení hvězdiček, hydrofobní úprava celého sloupu...

V letošním roce společně oslavíme 250. výročí postavení sloupu. Bude oslava tak velkolepá jako před 150 lety?

H. H.

Společenská kronika

Naši nejstarší občané oslavili narozeniny:

Šotola Jindřich	Náchodská 294	6. 4. 1922	75 let
Kašpar Bohumil	A. Kopeckého 147	15. 4. 1922	75 let
Majdlová Antonie	Náchodská 58	15. 4. 1909	88 let
Hofman František	Doly 171	23. 4. 1913	84 let
Říhová Marie	Hradní 96	24. 4. 1921	76 let
Menyheiová Anna	Krahulčí 7	29. 4. 1921	76 let
Ptáčková Miloslava	Doly 172	24. 5. 1916	81 let
Grimová Božena	Rokolská 259	26. 5. 1915	82 let
Kopecká Božena	A. Kopeckého 143	28. 5. 1918	79 let
Pavlová Antonie	Hradní 95	30. 5. 1916	81 let
Příbyl Antonín	Náměstí 47	10. 6. 1909	88 let
Balcarová Antonie	Mikulášův kopec 222	14. 6. 1910	87 let
Čáp Jan	Dlouhé 34	15. 6. 1913	84 let
Machovec Jan	Krahulčí 2	26. 6. 1910	87 let
Frimlová Anna	Bukovecká 103	27. 6. 1910	87 let

Všem oslavencům srdečně blahopřejeme.

Noví občanci Nového Hrádku:

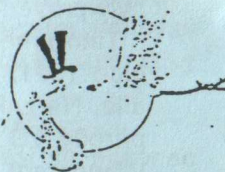
Emma Stocklassová	Nový Hrádek 295	10. 3. 1997
Lenka Martinková	Rzy 7	16. 4. 1997

Přejeme hezký a spokojený život.

Zemřel občan:

Josef Drašnar	Doly 173	1. 6. 1997
---------------	----------	------------

Vzpomínáme...

Zdravotnický kroužek na místní škole

Byl založen v roce 1977. Nejprve jej postupně vedly členky místní organizace Červeného kříže: Marie Grymová a Milada Hájková - Dostálová. Děti se každý rok zúčastňují okresních soutěží, vždy s velmi dobrým výsledkem. Připravovaly je učitelky Marie Krbalová, Anna Marková a posledních 11 let i Marcela Havrdová. Za jejího vedení dosahují děti opravdu vynikajících výsledků. Od roku 1988 vždy vítězí v okresním kole a v krajském kole se umísťují na předních místech (v roce 1995 byla zdravotnická hlídka naší školy v krajské soutěži dokonce druhá). Svědčí to o soustavné přípravě, která je dětem věnována, a také zájmu dětí o zdravotnickou tematiku. Kroužek, který Marcela Havrdová vede, se schází pravidelně 1x týdně a před soutěží častěji. Okresní soutěže se obvykle zúčastňují dvě pětičlenné hlídky s náhradníkem. Letošní vítězná hlídka byla ve složení: Jakub Chrenko, Alena Drašnarová, Aneta Cejnarová, Jana Pavelková, Gustav Pavelka a náhradnice Marie Drašnarová. Druhá hlídka se umístila na 5. místě.

Děti, které se naučí vážit si svého zdraví a zdraví spolužáka či přítele, nikdy tuto nezaměnitelnou hodnotu zbytečně, lehkomyšlně neničí. Dovedou poskytovat první pomoc při zástavě dechu, zástavě srdce, bezvědomí, krvácení tepenném i žilním, zlomeninách, popáleninách, poleptání, otravách, omrzlinách, a provedou s nemocným transport podle druhu poranění. Toto vše dovedou klasickými pomůckami zdravotnickými, ale taky improvizovaně tím, co mají právě u sebe. Tyto znalosti, naučí-li se je člověk v dětském věku, již nezapomene celý život. Proto je tak důležité naučit se první pomoci v dětském věku a zdokonalovat toto umění při každé příležitosti, jak jen je to možné.

Závěrem...

- Obecní úřad varuje před rozšiřováním černých skládek!
- Nové obecní byty - výstavba se plánuje přibližně na září. Budou upřednostňováni žadatelé z Nového Hrádku.

Frymburské ozvěny, zpravodaj obce Nový Hrádek

- Číslo bylo vydáno 26. 6. 1997
- Redakce: Ing. Jiří Hlaváček, Mgr. Hana Hlaváčková
- adresa: Náměstí 46, 549 22 Nový Hrádek, ☎0443-95884
- Nevyžádané příspěvky se nevracejí
- Příští číslo vyjde pravděpodobně v září 1997

